

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Szociális munka VI. (Közösségfejlesztés)

Kódja: BTSZ601BA

Félév: 2021/2022. 2.

Előfeltételek: -

A tárgy típusa: szeminárium

Óraszám/hét: 2

Kredit érték: 3

Oktató: Giczey Péter

Féléves kurzusmatematika

1. Motiváció és bevezetés a közösségfejlesztésbe

A saját állampolgári és közösségi élmények felszínre hozása. A [közösségfejlesztés](#) irányultsága és legitimációs elméletei (helyi társadalom, közösség, fenntartható fejlődés, civil társadalom, társadalmi nyilvánosság, mindennapi kultúra, mindennapi élet, szolidaritás, kommunikatív cselekvés, cselekvésemélet, társadalmi tőke). A [közösségfejlesztés](#) fogalom-meghatározásai és társadalmi funkciói.

2. A közösségfejlesztési folyamat, módszerek és technikák

A települések megismerésének módszerei, aktivizáló módszerek, az együttműködés módszerei és a partnerség-építés, a helyi nyilvánosságot szervező és fejlesztő módszerek: a közösségi média, a helyi gazdaságfejlesztés közösségi módszerei.

3. Közösségi munka, [közösségfejlesztés](#) a gyakorlatban

Esettanulmányok. Mai gyakorlatok, példák, folyamatok a hazai közösségi munkában: önkéntességtől a házfoglalókig, helyi tiltakozástól a hagyományörzésig. A [közösségfejlesztés](#) nemzetközi és hazai szervezetei, hálózatai.

Gyakorlati jegy megszerzésének feltételei:

- 1 db feljegyzés leadása a szorgalmi időszak végéig.
- Eredményes ZH.

Kötelező irodalom:

Vercseg Ilona: Közösség és részvétel – A [közösségfejlesztés](#) és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. Kösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2020. [2020 - Közösség és részvétel második kiadás 2020 PAROLA.pdf \(kofe.hu\)](#)

Ajánlott irodalom:

Vercseg Ilona: Közösségelmélet, Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2018. https://kofe.hu/parola/wp-content/uploads/Parola_Fuzetek/2018%20-%20Vercseg%20Ilona%20-%20Kozossegelmelet.pdf

Vercseg Ilona: Fejezetek az európai [közösségfejlesztés](#) történetéből. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2018. https://kofe.hu/parola/wp-content/uploads/Parola_Fuzetek/2018-Fejezetek%20az%20europai%20kozossegfejlesztes%20tortenetebol.pdf

Budapesti Nyilatkozat - Az európai civil társadalom fejlesztése a [közösségfejlesztés](#) eszközeivel. CEBSD, IACD és KÖFE Konferencia-záródokumentum, Budapest, 2004. március 25-28. Közösségfejlesztők Egyesülete (magyarul megtalálható a honlapon)

[Giczey Péter](#) (szerk.) Settlement mozgalom Magyarországon ÉLETFA Segítő Szolgálat Egyesület, Debrecen, 2007.

Sebály Bernadett-Vojtonovszki Bálint (szerk.): A hatalom társadalma vagy a társadalom hatalma - A közösség szervezés alapjai Budapest, Napvilág Kiadó, 2016

Paul Henderson: A kirekesztettek bevonása – Az európai [közösségfejlesztés](#) gyakorlatától a szakmapolitikáig. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2007.

Budai István – Nárai Márta (szerk.): Együttműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közösségi munkában. Szöveggyűjtemény. Győr. Széchenyi István Egyetem, Győr, 2012.

<http://www.tamop544c.pli.sze.hu/attachments/article/21/egyuttmukodes-tanulasa-kotet.pdf>

Budai István – Nárai Márta (szerk.): Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció. Szöveggyűjtemény. Győr. Széchenyi István Egyetem, Győr, 2011.

http://www.tamop544c.pli.sze.hu/attachments/article/20/kozossegi_munka_tarsadalmi_bevonas_integracio.pdf

Bardóczi Sándor–[Giczey Péter](#) (szerk.): Kézikönyv a közösségi városmegújításról. Közösségfejlesztők Egyesülete. Budapest. 2010. (honlapon)

Vercseg Ilona (szerk.): Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak - Fejezetek a közösségi munka brit kézikönyvéből. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2005. (honlapon)

Nagyné Varga Ilona (szerk.): Közösségi munka a családsegítésben. Debrecen. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2011. (tanszéki honlapon)

A szakmai gyakorlat (intézményen kívüli): Szociális munka gyakorlat V.(szociális munka közösségekkel)

kreditértéke: 4

időtartama teljes idejű képzésben: heti/4 óra, **részidejű képzésben:** --- hét/óra

jellege: összefüggő **tantervi helye:** 5. félév

tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok

Tartalmi leírás:

A terepgyakorlat során a hallgatók megismerik a szociális intézményrendszer felépítését, jogszabályokban rögzített céljainak, stratégiájának és tevékenységeinek gyakorlatban megvalósított formáját. A követelményrendszer teljesítésén túl azonban a terepgyakorlatok szakmai programja többet céloz meg: a képzés hatékonyságának növelése, a kibocsátott szakemberek magas szintű szaktudása, a leendő munkaadókkal való kapcsolat építése, erősítése, a tapasztalati tanulási folyamat és a szakmai készségek fejlődéséhez szükséges keretek biztosítása áll a középpontban.

A V. félévi gyakorlat során a hallgatók megismerik a közösségi munka módszertanát, képessé válnak az elméleti modellek gyakorlatban történő alkalmazására. A hallgatók a közösségekkel végzett szociális munka különböző szakaszaiba kapcsolódnak be.

A következő témák kerülnek a fókuszba a gyakorlati tevékenységek során: motiváció (saját állampolgári és közösségi élmények felszínre hozása), a közösségfejlesztés irányultsága és legitimációs elméletei (helyi társadalom, közösség, fenntartható fejlődés, civil társadalom, társadalmi nyilvánosság, mindennapi élet, szolidaritás, társadalmi tőke), a közösségfejlesztés társadalmi funkciói, a közösségfejlesztési folyamat, módszerek és technikák (a települések megismerésének módszerei, aktivizáló módszerek, a partnerség-építés, a helyi nyilvánosságot szervező és fejlesztő módszerek), a segítő személyisége, képességei, értékei és etikai problémái, felelősségei.

During their fieldwork the students can get to know the establishment of the social institution system, their legally stated aims and the way, they put their strategy and operation into practice. On top of accomplishing their requirements the professional program of these fieldworks aims beyond the above mentioned targets. Our primary aims are: improving the effectiveness of this training, ensuring high quality expertise of the professionals completing this course, building and strengthening connections with employers for the future, experience based learning process and ensuring a frame for the development of professional skills.

In the fifth semester, the students learn about the methodology of community work, they can become able to use the theoretical models in practice. The students can join in the different phases of social work with communities. In the course of the practice we focus on different topics, like: motivation (bringing up personal experiences as a citizen or as part of a community) the orientation theories and legitimating community development (local society, community, sustainable development, civil society, civil publicity, everyday life, solidarity, social capital), the social functions of community development, community development process, methods and techniques (methods for getting to know a settlement, methods to energise, partnership building, methods to organise and improve local publicity) and the personality, skills, values, ethical problems and responsibility of the helper.

Szakmai követelmények, szabályok:

Terep-szervezetek irányában követelmény, hogy az adott félévben feldolgozandó módszer (közösségfejlesztés módszertana) megismerésére és abban való jártasság szerzésére lehetőséget biztosítsanak a gyakorlat megvalósítására kiválasztott intézmények.

Hallgatók irányában követelmény a következő kompetenciák fejlesztése, tudás megszerzése:

- Képes a bizalomépítésre, a nyílt, hiteles, hatékony kommunikációra.

- Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai értékközösség mellett.
- Felkészült a szakmai csapatmunkára, a partneri együttműködésekre az érintettekkel, szakmai szervezetekkel, a társszakmák és a közigazgatás szakembereivel, önkéntesekkel.
- Képes szükségletfelmérésre, az egyén és környezete közötti kölcsönhatásoknak az elemzésére.
- Képes eligazodni a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi problémák és lehetséges megoldási módszerek között.
- A társadalmi problémák iránti érzékenység, nyitottság, a szociokulturális különbségek ismeretén alapuló empátia és tolerancia jellemzi munkáját.

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei

A félévet gyakorlati jegy zárja. A gyakorlat értékelése a tereptanárral közösen történik, a terepnapló, a jelenléti ív, a tereptanár által elkészített értékelő lap (igazolás szakmai gyakorlatról) alapján.

A szakmai gyakorlólé hely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött

A DE Bölcsészettudományi Kar, Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke 50 szervezettel kötött keretszerződést szakmai gyakorlatok megvalósítására (rendszeres tevékenységként, határozatlan időtartamra). Ezen túl a Tanszék, közel 80-100 szervezettel működik együtt speciális szakterülethez illeszkedő, alkalomszerűen megvalósított gyakorlatok szervezése céljából.

Az alábbiakban néhány szervezet kerül felsorolásra példaként, mint a közösségi szociális munka módszertanának elsajátítását biztosító gyakorlatok lehetséges helyszínei: Életfa Önkéntes Szolgálat, Dialóg Egyesület, Közösségfejlesztők Egyesülete, Debreceni Művelődési Központ, Nemzeti Művelődési Intézet, Fehér Bot Alapítvány, SZETA Családok Átmeneti Otthona, BIT Egyesület, CSAT Egyesület, HABA (Hajdúsági Hallgatókért és Civilekért Egyesület), Központ Egyesület.

A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése

A DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke kiterjedt terepgyakorlati hálózata működésének szabályait a „Terep-vezérfonal” c. dokumentum részletezi. Tartalma: jogszabályi háttér, terepgyakorlatok megszervezésének szabályai, a gyakorlat szereplői és azok jogosultságai és kötelezettségei, dokumentáció, stb.) A dokumentum a Tanszék honlapján hozzáférhető. A gyakorlatok szakmai tapasztalatait, hatékony módszertanát, és a terephelyek bemutatását két könyv összegzi:

1. Terephelyek kézikönyve. (Szerk.: Diebel A.), Debrecen, Kiadó: Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2012.
2. Terepgyakorlatok Módszertani kézikönyve. (Irta és szerk.: Diebel A.-Prókai O.), Debrecen, Kiadó: Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2012.

A szakmai gyakorlatokat a terepkoordinátor szervezi és ellenőrzi. Az adott félév tematikája és a hallgatók érdeklődése mentén szervezett, jól képzett tereptanárok által irányított (kiválasztási szempontok: humán diploma +min. 5 év szakterületen szerzett tapasztalat), a szociális szakmaterület széles körét érintő szakmai gyakorlatok helyszíneit félév elején a terepkoordinátor meghirdeti. A gyakorlat időbeli ütemezését a Terep-vezérfonal rögzíti. A gyakorlat kötelező feltételeinek megvalósulását a terepszerződés (Megállapodás) garantálja. A tereptanárok szakmai munkáját a gyakorlatot kísérő feldolgozó órák oktatója is figyelemmel kíséri és a tapasztalatokat közvetíti a terepkoordinátor, és rajta keresztül a Tanszékvezető irányába. A hallgatók értékelőlapon adnak visszajelzést a gyakorlati helyekről.

Intézményi felelős (név, beosztás): Diebel Andrea, terepkoordinátor, oktató

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Jogi ismeretek a szociális munkában I. (Szociális jog)

A tantárgy kódja: BTSZ307BA

A szak megnevezése (N/L): Szociális munka BA (nappali)

Az oktató neve: Dr. Ábrahám Katalin

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja a szociális biztonság megteremtésében közreműködő ellátórendszerek közötti összefüggések megismerése, az egyes konkrét szociális problémák jogi szabályozásának változásai, az aktuális pénzbeli és természetbeni ellátásokra való jogosultsági szabályok elsajátítása, valamint a személyes szolgáltatások megismerése.

A félév tematikája

A szociális jog meghatározása. A szociális jogok nemzetközi védelme.

A szociális jogok alkotmányos alapjai, az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései.

A szociális jog alapelvei. A szociális ellátások rendszere, csoportosítása.

Az 1993. évi III. törvény megalkotásának szükségessége, a törvény főbb változásai. A szociális igazgatás Magyarországon.

Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök.

Álláskeresői támogatások.

Rászorultsági ellátások meghatározása, csoportosítása. Aktív korúak ellátása. Időskorúak járadéka.

Gyermekek otthongondozási díja. Az ápolási díj. Tartós ápolást végzők időskori támogatása. Települési támogatás.

A természetben nyújtott ellátások köre, szabályai.

A személyes szolgáltatások rendszere. A szociális alapszolgáltatások tartalma, sajátosságai.

Az ápolást-gondozást nyújtó, a rehabilitációs, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, a lakóotthonok és a támogatott lakhatás leglényegesebb szabályai.

Az ellátások igénybevétele, az intézményi jogviszony keletkezése, megszűnése. Az ellátottak jogai.

A fenntartó kötelezettségei. Az ellátási szerződés és a kiegészítő szolgáltatások szerződéses rendszere.

A szociális törvényen kívüli ellátások rendszere, az ellátások főbb szabályai.

Értékelés

Kollokvium, írásbeli vizsga

Irodalom

Az előadáson elhangzott anyagok.

Magyarország Alaptörvénye

1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

Czucz Ottó: Szociális jog I.: A társadalombiztosítás és egyéb szociális ellátások jogi szabályozása, A nemzetközi szociális jog alapkérdései az Európai Unió szociális jogi gyakorlata, Budapest, Unió.

Hoffman István – Gellérné Lukács Éva (2020): Bevezetés a társadalombiztosítási és szociális jogba, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.

Homicskó Árpád Olivér (2018): Szociális jog II. – Tananyag a társadalombiztosítási és szociális ellátások megismeréséhez, Budapest, Patrocinium.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: A táblázatkezelés alapjai
A tantárgy kódja: BTSZA6061BA
A szak megnevezése (N/L): Szociológia BA
Az oktató neve: Balcsók István

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A gyakorlat alapvető célja, hogy a hallgatók a félév során megismerjék a Microsoft Excel olyan adatbeviteli, adatfeldolgozási és vizuális megjelenítési funkcióit, amelyek segíthetik az ezekhez kapcsolódó feladatok minél hatékonyabb és színvonalasabb megoldását későbbi tanulmányaik során. A kurzus a legalapvetőbb ismeretektől indulva a napi gyakorlatban alkalmazható, a munkát megkönnyítő és felgyorsító módszerek bemutatásával stabil alapszintű adatkezelési, illetve táblázat- és diagramszerkesztési készségek elsajátítására törekszik.

A félév tematikája

A félév folyamán tárgyalt fontosabb témakörök:

- A Microsoft Excel felépítése (funkciók, megjelenés, navigáció, nézetek, ablakkezelés, keresés és csere stb.)
- Adatbevitel (adatérvényesítés, automatikus és villámkitöltés, sorozatok készítése)
- Cellatípusok (szöveg, szám, dátum, speciális stb.)
- Cellák és táblázatok formázása, másolási és beillesztési lehetőségek
- Feltételes formázás
- Adatok rendezése (oszlopokban és sorokban, egyéni sorrend használatával)
- Adatok szűrése (automatikus szűrés, irányított szűrés, szeletelők)
- Alapvető függvények felhasználási lehetőségei
- Kimutatások (Pivot táblák) és kimutatásdiagramok készítése, beállításai, formázása
- Értékgörbék és diagramok készítése (típusok, adatforrás, elhelyezés, diagramelemek szerkesztése és formázása)

Értékelés

- A kurzus gyakorlati jeggyel zárul, ezért teljesítésének feltétele a rendszeres óralátogatás (legfeljebb három hiányzás elfogadható).
- Aktív órai részvétel.
- A félévet lezáró, az oktató által a tananyagra épülően meghatározott gyakorlati feladatok önálló és eredményes végrehajtása.

Ajánlottirodalom:

- Excel gyakorlati útmutató. Excelneked.hu, Budapest, 2020.–
http://excelneked.hu/letoltesek/Gyakorlati_utmutato_az_Excelhez44871.pdf
-

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Időseknek nyújtott szolgáltatások
A tantárgy kódja: BTSZ802BA
A szak megnevezése (N/L): nappali
Az oktató neve: Dr. Huszti Éva

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja, hogy a hallgató átfogó ismeretet szerezzen az idősödés demográfiai vonatkozásairól, bővítse ismereteit az idősök társadalmi helyzetéről, kapjon képet az aktív idősödéssel összefüggő területek jellegzetességéről (fizikai aktivitás, egészségi állapot, társas kapcsolatrendszer, stb). A kurzus keretén belül a hallgató megismeri a nemzetközi és hazai időspolitika főbb jellemzőit, valamint az idősöknek nyújtott szolgáltatások rendszerét, annak egyes elemeit.

A tantárgy minimum követelményei

Az órák rendszeres látogatása és aktív részvétel. A hiányzás nem haladhatja meg a 3 alkalmat.

A félév tematikája

1. Idősök a társadalomban. Demográfiai változások: előregedés, kettős öregedés, öregedési index. Társadalmi következménye, hatások.
3. Nemzetközi időspolitika. Az Európai Unió időspolitikája, egyezményei, fenntartható idősgondozás, hosszú tartamú gondozás (LTC)
4. Hazai időspolitika
5. Az idős korosztály egészség állapotának jellemzői.
6. Aktív idősödés.
7. Az idősök társas kapcsolatrendszere
8. Idősöknek nyújtott szolgáltatások, az idősöket segítő ellátórendszerek I.: Alapszolgáltatások
9. Idősöknek nyújtott szolgáltatások, az idősöket segítő ellátórendszerek II.: Szakosított ellátások
10. Egész életen át tartó tanulás időskorban/ Fizikai aktivitás hatása az idősödésre
11. Idősök és infokommunikáció
12. Biztonság és időskor.
13. A család szerepe az idősgondozásban. A családi gondozók helyzete, problémái
- 13-14. Kiselőadások tartása a témában.

Vizsgára bocsátás feltételei

Az aláírás megszerzése.

Az aláírás feltétele az órák rendszeres látogatása, és aktív részvétel.

Értékelés (félévközi ellenőrzések formája, év végi értékelés módja)

Gyakorlati jegy

Megszerzésének feltétele az órák látogatása, valamint kiselőadás megtartása az oktatóval egyeztetett témában és időpontban. Téma: az időseknek nyújtott szolgáltatások gyakorlati megvalósulása. Jó gyakorlatok gyűjtése és bemutatása.

Megjegyzés (feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint)

-

Kötelező irodalom

Bácskay, A. (2017): Területi különbségek az idősgondozásban. in: Ezüstkör: korosodás és társadalom, Giczi Johanna (szerk), KSH, Budapest, 28-35 pp.

Czibere K.-Mester D. (2020): A magyar szociális szolgáltatások és főbb jellemzőik 1993 és 2018 között. In: Társadalmi riport 2020, szerk.: Kolosi Tamás, Szelényi Iván, Tóth István György, Budapest. https://www.tarki.hu/sites/default/files/2020-10/434_449_Czibere_Mester_web.pdf

Gyarmati A. (2019): Idősödés, idősellátás Magyarországon. Helyzetkép és problémák <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/15410.pdf>

Fábián G.: Nemzetközi időspolitikai. Társadalomgerontológia. Magyar Gerontológia 8. évf. 29-30. https://foh.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/magyar_gerontologia-final.pdf 19-41.oldal

Fekete M. (2019): Demencia és társadalmi fenntarthatóság. Esély 2019/2. http://www.esely.org/kiadvanyok/2019_2/esely_2019-2_1-2_fekete_demencia.pdf

Kovács-Nagy K.: A fizikai aktivitás hatása az idősek testi-lelki és szociális jóllétére. Társadalomgerontológia. Magyar Gerontológia 8. évf. 29-30. https://foh.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/magyar_gerontologia-final.pdf 63-71.oldal

Monostori, J. - Gresits, G. (2018) Idősödés. In: Demográfiai portré, 2018. KSH, NKI. 7. fejezet <https://demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2734/2647>

Patyán L.: Hazai időspolitika. Társadalomgerontológia. Magyar Gerontológia 8. évf. 29-30.
https://foh.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/magyar_gerontologia-final.pdf 42-62.oldal

Rauh E.-Talyigás K. (2021): Javaslat egy új szemléletű időspolitikára és idősügyi törvényre. Esély Vol.32. pp.72-89. http://www.esely.org/kiadvanyok/2021_2/esely-2021-2-rauh-talyigas-72-89-jav.pdf

Semsei I.: Társadalomgerontológia. Magyar Gerontológia 8. évf. 29-30.
https://foh.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/magyar_gerontologia-final.pdf 2-18.oldal

Ajánlott irodalom

Branyiczki R. (2020): Az aktív idősödés egyéni tényezői. In: Társadalmi riport 2020, szerk.: Kolosi Tamás, Szelényi Iván, Tóth István György, Budapest.
https://www.tarki.hu/sites/default/files/2020-10/263_280_Branyiczki_web.pdf

Gyarmati A. (2016) Nagyszülők és unokák: a nagyszülőktől az unokák felé irányuló gondozási transzferek jellege és változása. PhD disszertáció. http://phd.lib.uni-corvinus.hu/908/1/Gyarmati_Andrea.pdf

Messing V.-Ságvári B. (2020): Az élet kulcseményei és az életszakaszok társadalmi percepcióinak változása Magyarországon és Európában. In: Társadalmi riport 2020, szerk.: Kolosi Tamás, Szelényi Iván, Tóth István György, Budapest
https://www.tarki.hu/sites/default/files/2020-10/197_217_Messing_Sagvari_web.pdf

Szeman Zs. (2015): Transition of Long-Term Care in Hungary: Problems and Solutions. European Journal of Mental Health 10(2):245-255.
https://www.researchgate.net/publication/288242406_Transition_of_Long-Term_Care_in_Hungary_Problems_and_Solutions

Ajánlott honlap

<https://www.efiportal.hu/szocialis-szolgaltatasok/szakositott-ellatasok-szakellatasok/apolast-gondozast-nyujto-intezmeny/>
<http://www.share-project.org/home0.html>

A társadalmi konfliktusok szociológiája (BTSZA4020 BA)
Szociológia BA II. évf. (kollokvium)
Oktató: Fényes Hajnalka

letölthető: Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv

https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/7378/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Számonkérés: A tételek alapján szóbeli vagy írásbeli vizsga

1. Konfliktus és harmóniaelméletek összehasonlítása, főbb képviselőinek munkássága (Fényes Hajnalka előadás és Andorka R.: Bevezetés a szociológiába Osiris 2006. 155-200. old.)

2-3. Marx: Konfliktuselmélet, társadalmi változás, formáció modell, forradalomelmélet. Osztályelmélet: osztályharc, polarizációs elmélet, mi az osztály, min alapul, objektív és szubjektív osztályérdek, magának való és magáért való osztály, tudatos forradalmi osztály, Marx munkásságának kritikája (Fényes Hajnalka előadás)

Kiselőadások:

Dahrendorf, Ralf (1997): Az osztálytársadalom modellje Karl Marxnál In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 138-155. (Gecser Otto et al: *Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

Marx, Karl: A tőke. In: Felkai-Némedi-Somlai (2005, szerk.): *Olvasókönyv a szociológia történetéhez I*, UNK, Budapest, 171-174. o. és Marx: Kommunista kiáltvány, In: *Olvasókönyv I*, 133-141. o. (scannelve az elearningen)

4-5. Dahrendorf osztályelmélete, uralomelmélete, különbségek: Marx és Parsons Dahrendorf konfliktuselmélete, konfliktusok képződése, konfliktustípusok Martinez paradoxon, jogosultságok és ellátmányok, opciók, kötelékek, életesélyek, osztályelmélet, osztálynélküli társadalom? Osztály utáni konfliktus, munkatársadalom vége, underclass (osztály alattiak), anómia

Morel et al. (2004, szerk.): Konfliktuselmélet – Ralf Dahrendorf. In: Szociológiaelmélet Osiris, Bp. 181-200 (*elvileg letölthető* <https://www.szaktars.hu/osiris/view/morel-julius-bauer-eva-meleghy-tamas-niedenzu-heinz-jurgen-preglau-max-staubmann-helmut-szerk-szociologiaelmélet-osiris-tankonyvek-2000/?pg=46>)

Dahrendorf, R. (1994): A modern társadalmi konfliktus. Gondolat Kiadó. Bp. 21-57, 58-90, 225-260, 261-303. (1, 2. 7. 8. fejezet)
(Fényes Hajnalka előadás)

Kiselőadás:

Dahrendorf, R. (1997): Társadalmi struktúra, osztályérdekek és társadalmi konfliktus. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 341-358. (Gecser Otto et al: *Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

6. Wright: középosztályosodás vagy polarizáció, uralom- vagy kizsákmányolás elmélet, kettős osztályhelyzetek, négyféle kizsákmányolás: személyi javak (feud), fizikai javak (kapit), szervezési javak (államszoc), készségjavak (szoc), az osztályrendszerek jellemzői, a fejlett kapitalizmus osztályrendszere (3 dimenzió), a kizsákmányolási modellek előnyei

Wright, E. O (1997): Általános keretrendszer az osztálystruktúra elemzéséhez. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 178-220. (*Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

7. Beck: fennmaradó egyenlőtlenség és szinteltolódás, individualizáció vs. új társadalmi mozgalmak, új közösségek egyes közös kockázatok mentén (problémaorientált szolidaritás)? kockázati társadalom, kockázatok individualizációja, a munkatársadalom vége Marx-i osztályok és Weber-i rendek vége, egyéni életvilágok, osztály utáni társadalom jellemzői

Beck, U (1997): Túl renden és osztályon? Társadalmi egyenlőtlenségek, társadalmi individualizációs folyamatok és az új társadalmi alakulatok, identitások keletkezése In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 418-464. (*Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

8. Hradil (1995): Régi fogalmak és új struktúrák. Milió-, szubkultúra- és életstílus-kutatás a 80-as években in.: Andorka R., S. Hradil, J. L. Peschar (szerk.): Társadalmi rétegződés Aula 347-385. old. illetve másik cikket lásd *Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyvben (kisea)*

9. Bourdieu konfliktuselmélete, francia oktatási rendszer, tőkefajták, habitus

Bourdieu, P (1998): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke In: Lengyel Gy. Szántó Z. (szerk.): Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája 155-177. (*Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

Bourdieu, P.: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. General Press, Budapest 53-91.

10. Szelényi három új osztály modellje (értelmiség útja az osztályhatalomhoz, új vállalkozók modell, menedzserkapitalizmus, új nagytőkés osztály?)

Előadás és Szelényi Iván (1990): Új osztály, állam politika. Európa Kiadó, Bp. 7-50, 51-98, 99-136, 137-164, 375-400 vagy *Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*

Kiselőadás:

Kolosi Tamás, Szelényi Iván (2010): Hogyan legyünk milliárdosok? Avagy a neoliberais etika és a posztkommunista kapitalizmus szelleme, Corvina, Budapest **(két részlet scennelve az elearningen)**

11. Blau szintéziselmélete

Blau (1997): Egyenlőtlenség és heterogenitás. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 359-382. (*Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)

12. Lenski szintéziselmélete, hatalomelmélet és legitimáció, az osztály fogalmának kiterjesztése, osztályrendszerek

Lenski, G. E. (1997): Hatalom és privilégium. Elmélet a társadalmi rétegződésről. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok. ÚMK, Budapest, 302-340. (*Gecser Otto et al: Társadalmi rétegződés olvasókönyv*)